

RAAP België - Rapport 193

Aanleg Oeverpark EEKLO

Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2018C24

**Nazareth
2021**

Colofon

Opdrachtgever: Stad Eeklo
Industrielaan 2
9900 EEKLO

Titel: Aanleg Oeverpark – Eeklo
Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek
Programma van maatregelen – 2018C24

Status: Definitief

Datum: 16 december 2021

Auteur: Bram Vermeulen

Projectcode: 2018C24

Raaproject: EEMO02

Erkend archeoloog: RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

Bewaarplaats documentatie: RAAP België,
Steenweg Deinze 72,
9810 Nazareth

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BVBA
Steenweg Deinze 72
9810 Nazareth
telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99
E-mail: raap@raap.be

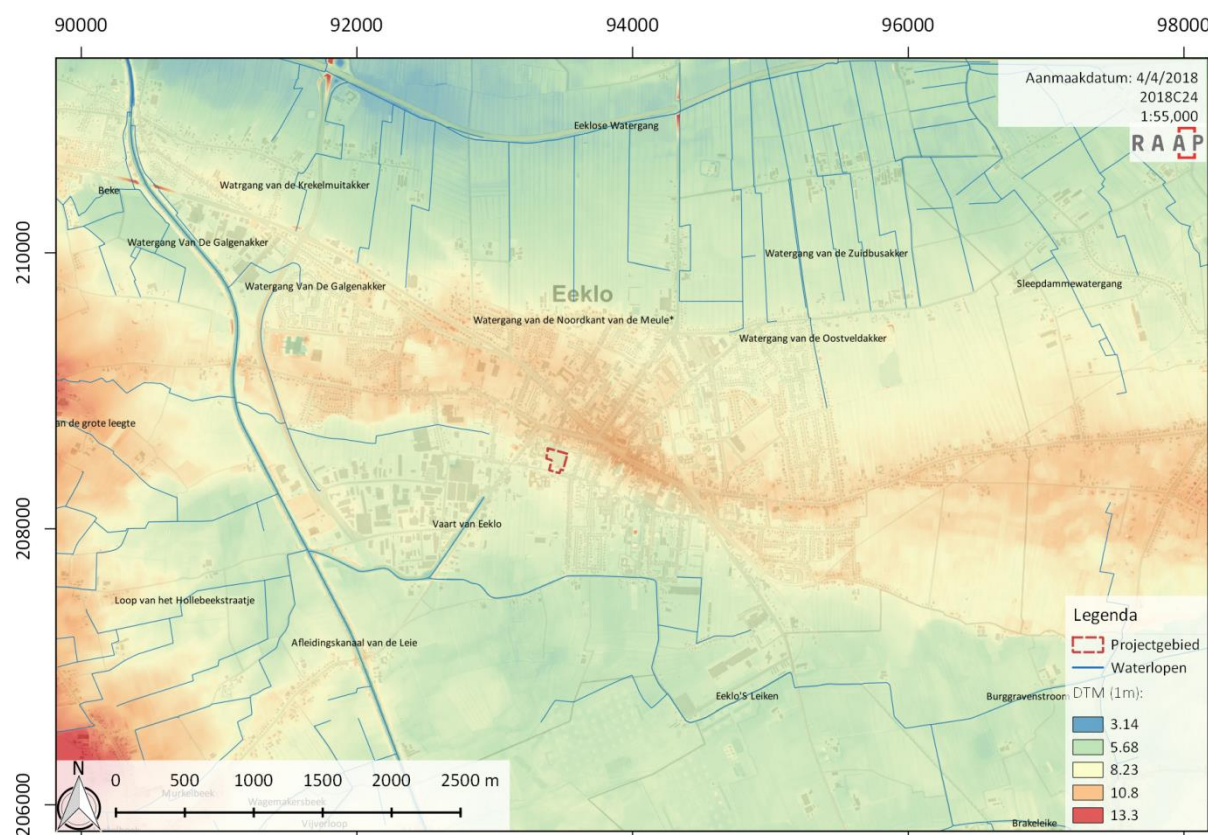
© RAAP België bvba, 2016

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Gemotiveerd advies

1.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Het bureauonderzoek gaf aan dat het projectgebied gesitueerd is op de zuidelijke flank van de oost-west georiënteerde dekzandrug Maldegem-Stekene, aan de rand van het historisch centrum van de stad Eeklo. Vanuit landschappelijk oogpunt is dit een zeer aantrekkelijk locatie voor het aantreffen van sporen en relictten die wijzen op menselijke bewoning en activiteit. Een dergelijke verhevenheid in een overwegend nat en laag gelegen landschap zal immers een aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op de mens in het verleden. Niet alleen ligt de dekzandrug in de nabijheid van *wetlands* die geschikt zijn voor economische activiteiten, het zandige bodemtype zorgt ook voor een goede drainering en dus droge omstandigheden om in te wonen. Er heerst dus een gunstige kans op het aantreffen van archeologische sites en vindplaatsen in dit landschap, en meer bepaald uit de perioden van vóór de ontwikkeling van Eeklo (Neolithicum, metaaltijden en Romeinse periode). Vanaf de volle middeleeuwen worden de landerijen rondom Eeklo onder impuls van abdijen en hoeves in langgerekte percelen (meetjes) omgevormd en gedraineerd, om ze bewerkbaar te maken. Aangezien het plangebied op de rand van de toenmalige dorpskern ligt, is de kans groot dat ook het plangebied vanaf de middeleeuwen als akkerland ingezet geweest is. Dat geeft ook de 18de-eeuwse Ferrariskaart aan. De verwachting vanaf de ontginningsbeweging is dus relatief laag. Vanaf medio 20ste eeuw zal het plangebied, naar analogie met de omgevende percelen, alsnog bebouwd worden, in dit geval met ziekenhuisinfrastructuur.

Figuur 1: Weergave van het plangebied en de waterlopen op het digitaal terreinmodel en de GRB-kaart (schaal 1:55.000, bron: AGIV, GRB, VMM).

Aangezien er op basis van het bureauonderzoek geen uitspraak gedaan kon worden wat betreft de impact van de huidige bebouwing op de bodem, drongen controleboringen zich op. De boringen wezen op de aanwezigheid van een originele, intacte bodem onder verschillende ophogingspakketten. In deze bodem tekent zich een oude ploeglaag en op sommige locaties een potentiële restant van een textuur B-horizont af, bovenop het moedermateriaal. De aanwezigheid van een originele bodem en de minieme impact van de recente verstoring op het origineel bodemarchief verhogen de trefkans op archeologische grondsporen. Deze zullen zich aftekenen aan de top van het moedermateriaal en in de potentiële B-horizont. Inzake Steentijdrestanten worden omwille van de huidige (verharde) situatie van het plangebied geen relictten meer verwachten.

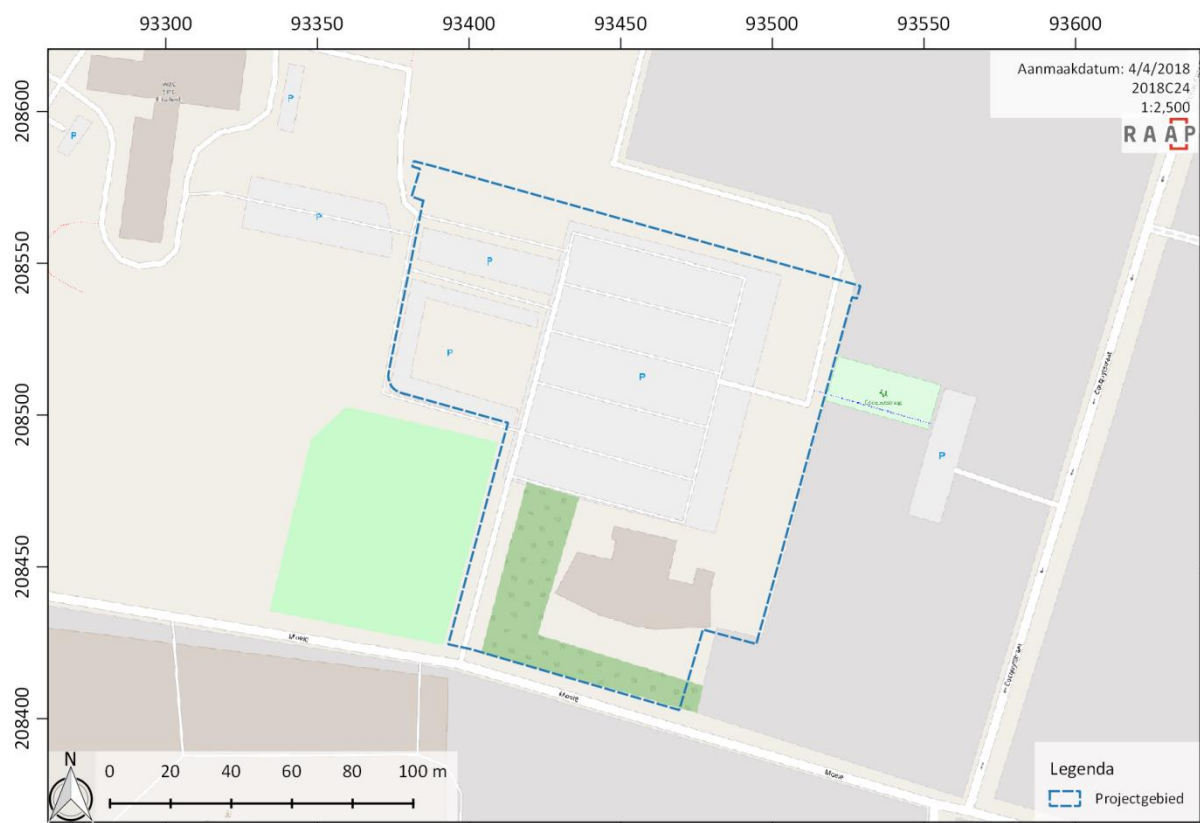
Aangezien de verwachtingskans op archeologische grondsporen vanaf het Neolithicum tot in de volle middeleeuwen gunstig is en de controleboringen wezen op een gaaf bewaarde bodem, dient een vervolgonderzoek plaats te vinden. Het betreft een vooronderzoek met ingreep in de bodem, onder de vorm van een **proefsleuvenonderzoek**. Zoals gesteld werden de sloopwerken reeds uitgevoerd en kan het proefsleuven onderzoek in principe onmiddellijk uit gevoerd worden. Echter, om economische reden primeert het opstarten van de vergunningsaanvraag en zal het onderzoek plaatsvinden **in uitgesteld traject**.

2 Programma van maatregelen

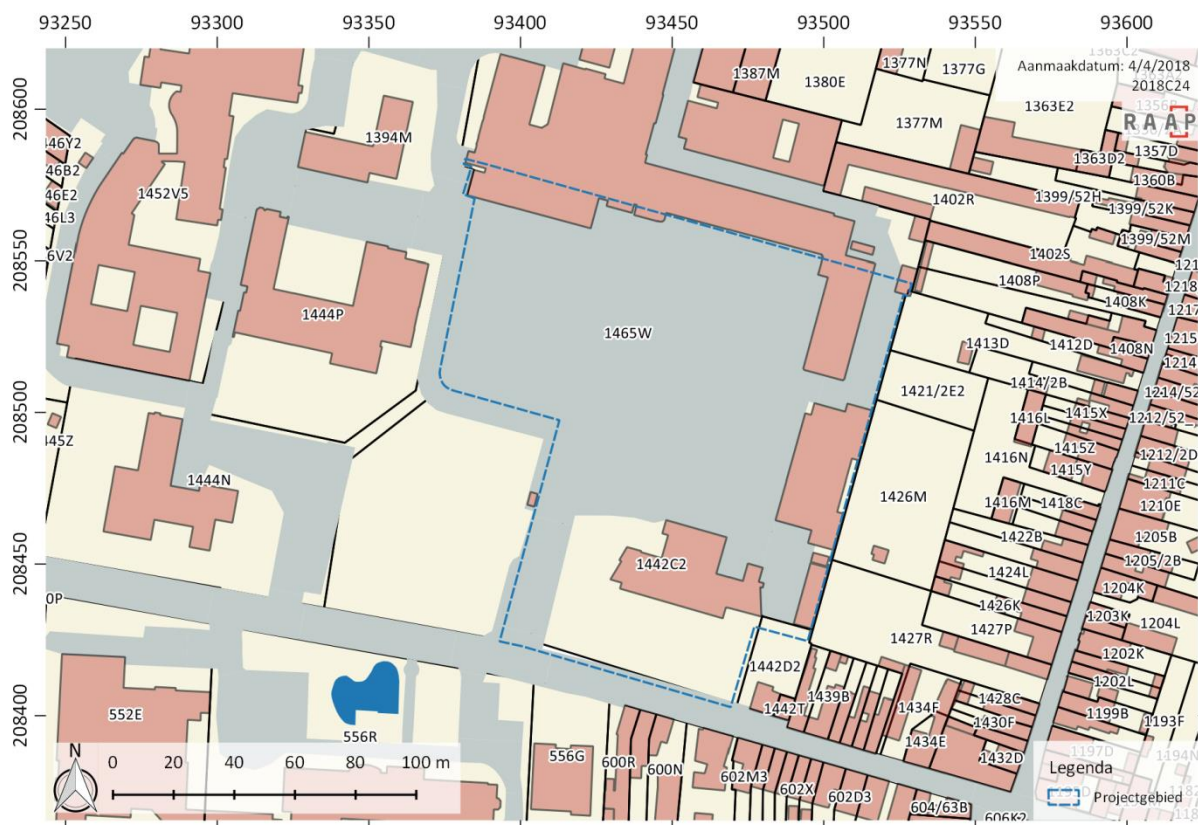
2.1 Administratieve gegevens

- *Naam plangebied en/of toponiem:* Oeverpark
- *Adres:* Moeie 18, 16A
- *Gemeente:* Eeklo
- *Provincie:* Oost-Vlaanderen
- *Kadastrale gegevens:* Gemeente: Eeklo
Afdeling : 2
Sectie : E
Nummers : 1442c2, 1465w0
- *Oppervlakte plangebied:* 36.586 m²
- *Bounding box in Lambert-coördinaten (X/Y):*

noordoost:	X: 93529	Y: 208583.63
zuidwest:	X: 93373.3	Y: 208402.8

Figuur 2: Algemene situering van het plangebied op de topografische kaart (schaal 1:2.500, bron: NGI, 2017).

Figuur 3: Projectie van het plangebied op de kadasterkaart (schaal 1:2.500, bron: AGIV).

2.2 Onderzoeksdoelen en vraagstellingen

Aan de hand van de geleverde bureaustudie kunnen er een reeks doelstellingen en onderzoeksvragen opgesteld worden.

De doelstellingen van het proefsleuvenonderzoek zijn:

- Onderzoeken of er binnen de geselecteerde vervolgzone van het plangebied archeologische relictten (grondsporen, vondstconcentraties) aanwezig zijn.
- Nagaan op welke diepte het archeologisch niveau ligt.
- De aard en datering van de potentieel aangetroffen relictten trachten vast te stellen.
- Het verder onderzoeken van de graad/mate van verstoring en of hierdoor mogelijke sporen zijn vernield of aangetast.
- Nagaan of er een archeologische opgraving moet worden uitgevoerd voorafgaand aan de werken.
- Indien verder onderzoek noodzakelijk wordt geacht: het afbakenen van de zones waar dit wel of niet dient te gebeuren.

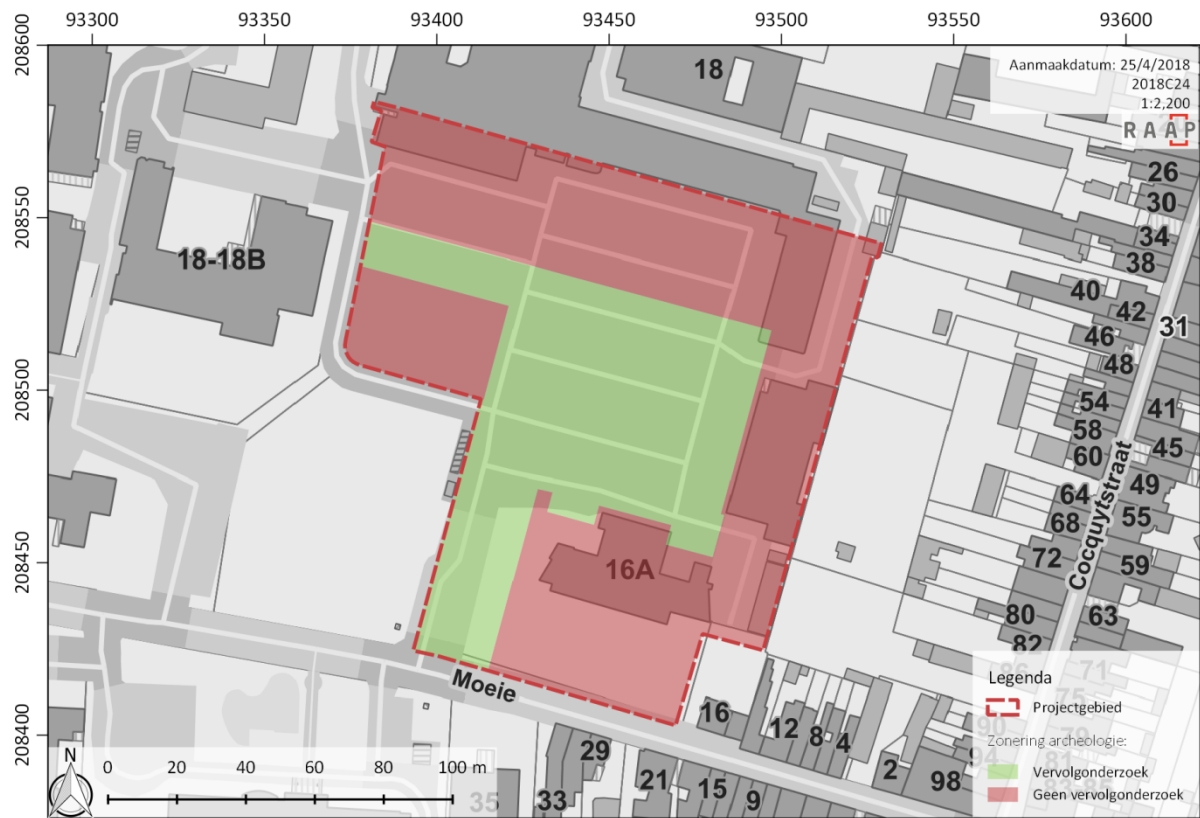
Hierbij worden volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het bodemarchief?
- Wat is hun conservering en hoe diep zijn ze bewaard?
- Uit welke periode dateren de aangetroffen sporen, vondsten of structuren en hoe valt dit te rijmen met de archeologische en historische kennis over het gebied?

- Welke zones zijn archeologisch waardevol en dienen te worden onderworpen aan een archeologische opgraving?

2.3 Onderzoeksmethode en –strategie

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1.2.7 van het verslag van resultaten, kan het projectgebied op basis van alle verzamelde informatie onderverdeeld worden in een zone die aangewezen is voor verder archeologisch vooronderzoek en een verstoorde zone (zie Figuur 4).

Figuur 4: Zonering van het plangebied met betrekking tot verder archeologisch vooronderzoek (schaal 1:2.200, bron: Geopunt).

Het verder archeologisch vooronderzoek binnen de geselecteerde zone dient te gebeuren onder de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Deze methode wordt verkozen omwille van volgende factoren:

- Het ruime oppervlak van de vervolgzone (ca. 6650 m²).
- Aangezien er geen Steentijd-artefactensites verwacht worden is deze methode uiterst geschikt voor het terugvinden van sporensites.
- Wegens de perifere ligging van het plangebied ten opzichte van de middeleeuwse dorpskern en de afwezigheid van gebouwen tot het midden van de 20ste eeuw, wordt er geen complexe bodemstratigrafie verwacht. De huidige bebouwing werd pas zeer recent aangelegd op een tot voordien onbebouwd terrein.
- Via proefsleuven kan een uitgebreid ruimtelijk inzicht in de site verkregen worden.
- Eventuele diepere verstoringen, die niet vastgesteld konden worden door middel van de uitgevoerde controleboringen, kunnen duidelijk in kaart gebracht worden. Ook de impact hiervan op potentieel aanwezige sporen kan via proefsleuven goed onderzocht worden.

De uitvoering dient te gebeuren volgens hoofdstuk 8.6.2. 'Proefsleuven en proefputten op sites zonder complexe stratigrafie', zoals opgesteld in de Code van Goede Praktijk, versie 2.0.

2.4 Onderzoekstechnieken

De proefsleuven in de vervolgzone kunnen aangelegd worden na het verwijderen van de verharde parking, de bestaande infrastructuur (bewijzing, verlichting) en groene elementen (bomen, struiken in plantenbakken). Deze werkzaamheden zijn, samen de afbraak van de bestaande gebouwen, opgenomen in een aparte en reeds verkregen vergunning en zullen uitgevoerd worden in mei 2018. Bij de afbraakwerkzaamheden zal de parking slechts tot 30 cm onder het maaiveld uitgebroken worden.¹ Daarmee is er nog een ruime buffer bewaard tussen het nieuwe oppervlak en het archeologisch niveau.

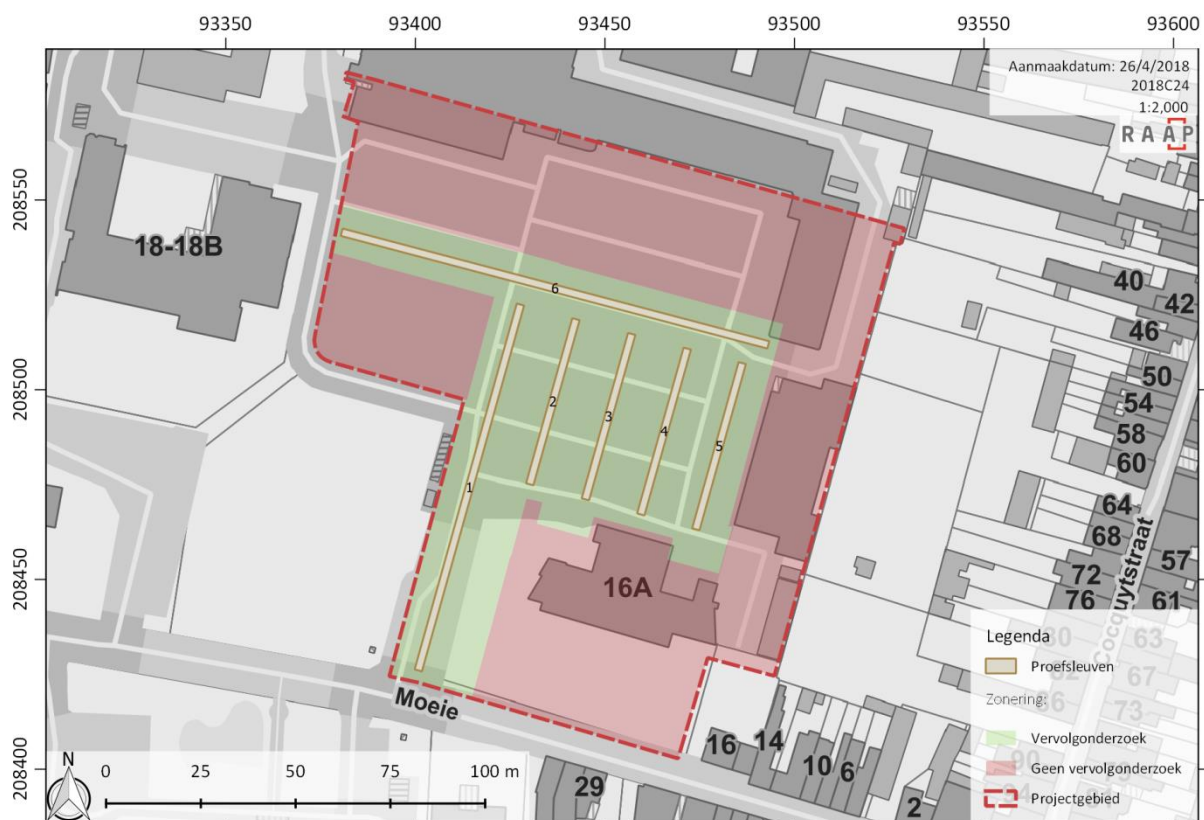
Figuur 5: Projectie van de voorgestelde sleuven ter hoogte van de vervolgzone op een luchtfoto uit 2018 (schaal 1:2.000, bron: Geopunt, AGIV).

Er worden zes sleuven ingepland. Vijf sleuven hebben een noordoost-zuidwestelijke oriëntatie en ligging parallel ten opzicht van elkaar. De zesde sleuf werd hierop haaks ingepland (noordwest – zuidoost). Deze lay-out stemt goed overeen met de grillige vorm van de vervolgzone. Daarnaast liggen de eerste vijf sleuven haaks op het bestaande reliëf van het terrein, dat oploopt in noordelijke richting, ingepland. Dit laat toe het verloop van het terrein, en de mogelijke aanwezigheid van *colluviale*

¹ Mondelinge informatie opdrachtgever.

pakketten, beter in kaart te brengen. Sleuf 1 werd relatief westelijk op de bestaande wegenis ingepland, omwille van de potentiële aanwezigheid van een riolering aan de oostelijke zijde van de inrit.

De sleuven zijn twee meter breed. Ze kunnen plaatselijk uitgebreid worden in functie van een specifieke vraagstelling en/of om een goede inschatting te maken van de aanwezige sporen en verstoringen. Eveneens worden ze breder aangelegd wanneer het archeologisch niveau te diep ligt, om op een veilige manier de nodige registratie te doen. Bij sleuven 1 tot en met 5 werd een spatie van 13 meter tussen de randen van de sleuven gehanteerd. Dat impliceert dat het centrum van de sleuven op ca. 15 meter van elkaar gesitueerd zijn. Op die manier kan een voldoende representatief beeld van het terrein verkregen worden. Tussen het noorden van sleuven 1 tot en met 5 en de haakse sleuf 6 werd een ruimte van 5 meter gelaten. Tussen de zuidelijke grens van de vervolgzone is de ruimte 3 à 4 meter. Deze tussenruimtes kunnen bij aanleg mogelijk nog afwijken naargelang het functioneel aspect.

Figuur 6: Projectie van de voorgestelde sleuven ter hoogte van de vervolgzone op de GRB-kaart (schaal 1:2.000, bron: Geopunt, Groot-schalig Referentiebestand Vlaanderen).

De zone die geselecteerd werd voor vervolgonderzoek heeft een oppervlakte van 6644 m². De zones die niet geselecteerd werden voor verder archeologisch onderzoek zijn samen 10933 m² groot. De proefsleuven binnen de vervolgzone beslaan samen een oppervlakte van 793,5 m². Dit houdt in dat er 11,9 % van het plangebied onderzocht zal worden door middel van het proefsleuvenonderzoek. Dit percentage leunt dicht aan tegen de bovengrens van 12,5 %. Echter, het aanleggen van de sleuven zal in realiteit door terreinomstandigheden (obstakels) mogelijk kunnen afwijken van het vooropgestelde

plan. Indien dit het geval is, kan de ‘verloren ruimte’ gecompenseerd worden door het aanleggen van kijkvensters, waar deze relevant kunnen zijn.

Tabel 1: Oppervlaktes en lengtes van de geplande sleuven.

Sleufnummer	Oppervlakte (in m ²)	Lengte (in m)
1	199.7	100.1
2	90.1	45.2
3	90.3	46.7
4	90.5	45.3
5	90.7	45.5
6	232.2	116.4
TOTAAL	793.5	399.2

De sleuven worden laagsgewijs machinaal aangelegd. In principe wordt er tot op slechts één archeologisch vlak aangelegd. Indien noodzakelijk, kan plaatselijk worden overgegaan tot da aanleg van meerdere vlakken. Dit is afhankelijk van de aangelegde bodemkundige profielen of het aantreffen van bijvoorbeeld ‘oude bodems’. In dit geval wordt het eerste vlak eerst volledig geregistreerd, alvorens over te gaan naar de aanleg van een volgend vlak. Oude en recente lagen, zoals ophogingspakketten, worden voornamelijk in de bodemprofielen geregistreerd. De afbakening dient echter ook horizontaal te gebeuren. Wanneer de ophogingspakketten worden afgegraven worden eventuele archeologische vondsten uit deze pakketten ingezameld en, indien nodig, opgemeten als puntvondst. Ze kunnen namelijk van betekenis zijn om grip te krijgen in de chronologie en het gebruik van het terrein.

Er wordt verwacht dat het archeologisch niveau zich aan de top van de C-horizont en in de potentiële bovenliggende B-horizontrestant zal aftekenen. Indien er sporen worden aangetroffen, worden deze opgeschaafd, gefotografeerd en beschreven. Na registratie worden de nodige coupes en/of boringen uitgezet om de aard, diepte en mogelijk datering van het spoor te bepalen. Het aantreffen van vondstmateriaal bij schaven en couperen kan informatie opleveren over de datering van de sporen. Bij het aantreffen van clusters van sporen kunnen er mogelijk uitbreidingen aan de sleuven aangelegd worden. Zoals hierboven aangegeven worden er in de proefsleuven bodemkundige profielen in de sleufwand aangelegd om een uitgebreide stratigrafische en bodemkundige beschrijving van het terrein mogelijk te maken. Deze worden indien mogelijk alternerend aangelegd.

Alle registratie van de aanwezige sporen, vondsten en eventuele structuren wordt uitgevoerd zoals opgesteld in hoofdstuk 8.6.2 van de Code van Goede Praktijk versie 2.0.

2.5 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Het dekkingspercentage van de proefsleuven is hoger dan de traditionele 10% van het te onderzoeken oppervlak. Op basis van het vooropgestelde plan wordt er reeds 11,9 % bereikt. Echter, de terreinomstandigheden zullen uitwijzen of dit plan van aanpak op terrein aangehouden kan worden

en of er al dan niet extra uitbreidingen (kijkvensters) aangelegd dienen te worden om alsnog 12,5 % te bereiken.